

■ Paraules que surten als exercicis escrits

Aina, ansa, en, na, nap, nas, neu, Neus, nin, nina, niu, no, nous, on, ona, ones, ós, pana, pans, pansa, piano, pins, pua, seuen, sopen, són, un, una

■ Altres paraules amb vocals +p+s+n que es poden treballar

nan, ni, nou, nuu, onso, pena, pensa, pin, son

■ Aspectes fonètics

Amb la lletra **n** representam el fonema /n/, que és nasal, alveolar i sonor. No sembla ni a la essa ni a la pe, treballades anteriorment.

El so [n]:

- es pot allargar i es pot cantar;
- si ens tapam el nas, no el podem pronunciar;
- si ens posam els dits a la gargamella, sentim una vibració;
- el pronunciam amb la boca un poc oberta i amb la llengua darrere les dents de dalt, tocant els alvèols. Si tancàssim la boca, sortiria un altre so, [m].

Proposam anomenar aquesta lletra «la lletra de *no*», o sigui la lletra que serveix per a escriure la paraula *no*.

A l'hora d'indicar el so [n] als exercicis, hi hem posat el dibuix d'un niu perquè és més senzill i clar de dibuixar.

■ Aspectes ortogràfics

La lletra **n** no presenta dificultats ortogràfiques remarcables.

■ La grafia

Minúscula: té dos pontets i acaba donant la mà a la lletra següent. Cal distingir-la de la **u**, que és com una tasseteta i si plou s'omple d'aigua. En canvi, a la **n**, l'aigua li llenega per avall.

Majúscula: Una retxa vertical cap a baix. Tornam a dalt i fem una costeta. I pujam tot dret fins a dalt.

■ *Activitat clau: Joc «sí o no»*

Escriurem a la pissarra, ben distanciades, les paraules *sí* i *no*. Farem preguntes als infants i hauran d'assenyalar la resposta sense parlar.

Es pot complicar el joc fent el contrari: que no es pugui dir ni *sí* ni *no*, i s'hagi de respondre amb altres paraules com: *És clar!*, *és ver*, *mai*, *de cap manera*.

■ *Exemples de frases per a llegir*

Na Neus seu.

Un nin sopa.

N'Aina pensa.

■ *Locucions*

- Tantes lletres té un *sí* com un **no** (tan fàcil és concedir com negar una cosa).
- Prendre-ho per s'**ansa** que crema (prendre-ho tort).
- Ara per **naps**, ara per cols (quan no és per una cosa és per una altra).
- Esser la **nina** dels ulls d'algú.
- Xerrar més que un sac de **nous**.
- Arrugat com una **pansa**.
- Menja coes de **pansa** i hi pensaràs (quan algú s'ha oblidat d'alguna cosa).

■ *Refranys*

- A la vora del riu no hi facis el **niu**.
- **Neu** a la muntanya, pescador arracona la canya.
- **Neu** al gener, tot l'any va bé.

■ *Endevinalles*

- En què s'assemblen una gerra i una senalla?
(Totes dues tenen **anses**.)
- Encara que no som trompeta
jo son igual que si ho fos
i no som cap escopeta
encara que tenc dos canons.
(el **nas**)
- Una cosa que arreu es posa i a la mar no gosa.
(la **neu**)
- Una cosa blanca, blanca,
que s'agafa i no s'aguanta.
(la **neu**)

■ *Cançons*

Ansa per ansa

(Cançó popular)

Ansa per ansa,
ansa paner,
si tu amolles s'ansa.
jo l'amollaré.

Moderat

An- sa per an- sa, an- sa pa- ner,
si tua- mo- lles s'an- sa, jo l'a mo- lla ré.

(Música transcrita per Xesc Crespi)

Ansa per ansa,
ansa paner,
si m'amolles s'ansa,
jo et batcularé
(o bé, jo el trabucaré)

Ansa per ansa,
coa de pansa
i quarter de vi
per demà es matí

Ansa per ansa,
figues i panses
dins un paneret,
reque-treque-trec!

La masovera

(Cançó popular)

La masovera se'n va al mercat.

El mercat és el dilluns.

El dilluns compra llegums!

O lai-la, la masovera, la masovera,

o lai-la, la masovera se'n va al mercat.

Dimarts: El dimarts en compra naps.

Dimecres: El dimecres compra nespres.

Dijous: El dijous en compra nous.

Divendres: El divendres faves tendres.

Dissabte: El dissabte tot s'ho gasta.

Diumenge: El diumenge tot s'ho menja.

Alegre

La ma-so- ve-ra se'n vaal mer- cat. El mer- cat és el di- lluns, el di-

lluns com- pra lle- gums! O lai- là, la ma- so ve- ra, la ma-so-

ve- ra! O lai- là, la ma-so- ve- ra se'n vaal mer- cat.

(Lesquix 1. Edicions MF)

■ Poesies

Ma mare, sa nina plora
i no la puc fer callar.
Passeja-la per defora,
veiam si s'adormirà.

Son, son, soneta,
soneta vine aquí,
perquè n'
no es vol adormir.
Si sa son venia,
n's'adormiria.
Quan sa son vendrà,
n' s'adormirà.

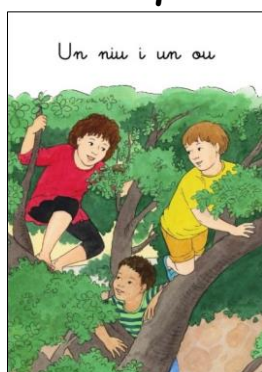
■ *Embarbussaments*

- Si hi ha neu, no hi aneu.
- Nou nous i una nou són deu nous.

■ *Contes per a explicar*

- «Es nas de dos pams». *Rondaies Mallorquines*, Tom XI. Palma: Editorial Moll.

■ *Contes per a llegir tots sols*

Un niu i un ou

Llibre segon de la col·lecció *Ansa per ansa*.

Autora: Elisabet Abeyà Lafontana

Il·lustracions: Aina Bonner Eisenberg i Flavia

Constanza Gargiulo Rosa

Edició: INSTITUCIÓ FRANCESC DE BORJA MOLL

■ *Joc*

- *De nas a nas*

Els jugadors es col·loquen en cercle. Un d'ells agafa un paper (de consistència suau, com el paper de seda). Se'l col·loca aferrat al nas i l'aguanta amb la inspiració i sense ajuda de les mans. Després acosta frontalment la seva cara a la cara del company més pròxim perquè aquest, inspirant pel nas, al mateix temps que el primer deixa de fer-ho, prengui el paper i el pot passar, a la vegada, a un altre jugador.

■ *Altres*

- **Fer nigulets** típics dels còmics per a indicar l'acció **de pensar**.
- **Pintar neu**, amb pintures o ceres blanques damunt una cartolina negra.
- **Fer neu**. Dins un pot de vidre posam aigua i purpurina, o bé les restes d'haver fet punta a llapis de ceres dures de color blanc. A la tapadora hi aferram amb plastilina qualsevol figureta de plàstic. Tapam bé el pot, remenam una mica, el posam cap per avall i veurem caure la neu damunt la figureta.
- **Observar nius**, si és possible al natural i si no en fotografies. Dur branquillons per a fer-ne un. Així veurem les dificultats que tenim i comprovarem com són de meravellosos els nius dels ocells.

- **Dibuixar un nin o una nina i aferrar-li un vestit de pana** retallada.
També podem discriminar, amb els ulls tapats, pana d'altres teles.

Exemples de paraules i frases per al dictat: Un nin i un ós. Una nina pensa.